

به ناوی خوای به خشندهو میهره بان
به ناوی که له وه

نه نجومه نی نیشتمانی کوردستان - عیراق

ژماره ی ده رهیتان: ۱۱

روژی ده رهیتان: ۲۰۰۲/۶/۲۵

پشت به حوکمه کانی برکه (۱) ی ماده ی (۵۶) و ماده ی (۵۳) له یاسای ژماره (۱) ی هموار کراوی سالی (۱۹۹۲) و، له سه ر داوای وه زیری دادو ره زامه ندیی نه نجومه نی وه زیران و، نهو یاسا کاربیهه ش که نه نجومه نی نیشتمانی کوردستانی عیراق له دانیشتنی ناسایی ژماره (۲۴) ی روژی (۲۰۰۲/۶/۲۴) یدا نه نجامی داوه و، به پیتی نهو دهسه لاتنه ش که برکه (۳) ی ماده ی دووه می یاسای ژماره (۱۰) ی سالی ۱۹۹۷ پیمانی داوه، بریاری ده رهیتانی نه م یاسایه ی خواره وه مان دا:

یاسای ژماره (۱۱) ی سالی ۲۰۰۲

یاسای یه که م هموار کردنی یاسای ژماره (۱۷) ی سالی (۱۹۹۹) ی

پارتیزه رایه تیی هه ریمی کوردستان

ماده ی یه که م:

برکه ی دووه م، له ماده ی سیازده ی یاساکه هه موارده کری و وهک نه مه ی خواره وه ده خویرتیه وه:

دووه م: نه گهر پارتیزه ر، به بی مه عزه رده تی به جی بو دوو سالی دو ابه دوای یه ک له نابوونه ی به شدار بوون و رسومی بریار له سه دراو دو اکه وت و نه یدا، نه وه له و باره دا ناوی له لیسته که دوور ده خویرتیه وه و نهو ماوه یه ی به پارتیزه رایه تی بو له قه له م نادرئ و بو قیده همیشه حساب ناکرئ. جا نه گهر ویستی ده ست بکاته وه به پارتیزه ری نهوا پیویسته له سه ری داوایه ک پیشکه ش بکات که سه ره له نوئ ناوی تو مار بکریته وه وه ده شبی شه رتوشرووتی ماده کانی (۴، ۶، ۷) ی یاساکه ش ره چاو بگریت.

ماده ی دووه م:

برکه ی (یه که م) له ماده چواره ی یاساکه هه موارده کری و وهک نه مه ی خواره وه ده خویرتیه وه:

یه که م: نهو که سه ی ناوی له لیسته که دوور خرابیته وه، ناشی هیچ جو ره نیشیتی پارتیزه ری بکات تا سه ره له نوئ ناوی تو مار نه کریته وه.

ماددهی سییه م:

ماددهی پازده له یاساکه پووچهل دهکرتنه ووه، نهمه ی خوارده و دینه جیکای:

یه که م: ردهمی تو مارکردنی ناو له لیسته که دا و دک نهمه ی خوارده و ده بیت:

۱- بو نه و کهسه ی ته مهنی له چل سال تیه په ریپتی و، زیاتر له سی سالیش به سه ر ودرکرتنی پروانامه ی به کالو ریوسی یاسا یان ها و تاکه یدا رابوردی (۴۵۰) چوارسه د و په نجا دیناره.

۲- بو نه و کهسه ی پیشتتر بو ما و دیه ک که له سی سالی سه ر و مر (مستمر) که متر نه بی دادکایی کردی یان و انه ی یاسایی به دهرس گو تیه ته و د یان و دزیفه ی سه ر و کی نیددعا یان مو دده عیبی کشتی یان راویژکاری یاسایی له دایه رده کانی هه ریتمدا دیتیبی (کردی) (۲۵۰) دو و سه د و په نجا دیناره، هه ر و ده ها بو نه و کهسه ش که بو ما و دیه ک له پینج سال که متر نه بی و دزیفه ی جیکری مو دده عیبی کشتی به سه ر بردی.

۳- بو نه و کهسه ی ته مهنی له چل سال تیه په ریپتی و سی سالیش به سه ر ودرکرتنی پروانامه ی به کالو ریوسی یاسا یان ها و تاکه یدا رانه بوردی، هه ر و ده ها بو نه و کهسه ش که ما و دیه ک پاریزه رایه تی کردی له سی سال زیاتر نه بی (۲۰۰) دو و سه د دیناره.

۴- بو نه و کهسه ی ته مهنی له چل سال تیه په ریپتی و، ما و ده ی سی سال به سه ر ودرکرتنی پروانامه ی به کالو ریوسی یاسا یان ها و تاکه یدا رانه بوردی (۴۰۰) چوارسه د دیناره.

۵- بو نه و کهسه ی که پیشتتر، به حوکم، ناوی له لیسته که دو و خرابیته و (۵۰۰) پینج سه د دیناره.

دو و م: ردهمی فراوانکردنی سه لاجیه (ردهمی پله به ندی) و دک نهمه ی خوارده و ده بیت:

۱- له مه شقکارده و تا مو ماریس (۱۰۰) سه د دیناره.

۲- له مو ماریسه و تا راویژکار (۲۰۰) دو و سه د دیناره.

سییه م: نابونه ی به شداربونی سالانه و دک نهمه ی خوارده و ده بیت:

۱- بو پاریزه ری مه شقکار (۵۰) په نجا دیناره.

۲- بو پاریزه ری مو ماریس (۱۰۰) سه د دیناره.

۳- بو پاریزه ری راویژکار (۱۵۰) سه د و په نجا دیناره.

ماددهی چواره م:

یه که م: نهم دهقه ی خوارده و بو برکه ی (سییه م) ی مادده ی شازده ی یاساکه زیاد ده کری و زنجیره که ی ده بیت (۵):

۵- گرتیه ستی به سیفه تی راویژکاری یاسایی بو یه ک دایه ری ردهمی یان نیمچه ردهمی یان بو یه ک بانک به مهرجی نیشه که ی بریتی بیت ته نیا له راویژکردنی یاسایی و

مافی نهودی نهیته بیته وه کیلی نهو لایه نه له ده عواگه لیتکدا که نهو لایه نه خوی ددیکاته وه یان له دژی ده کرتیه وه.

دووم: نه م برگه یه ی خوارده وه بو ماده ده شازده دی یاساکه زیاده ده کرتی وده بیته برکه ی (چوارده م):

چوارده م: ماوه ی خزمهت له دادگاکان و نیددیعی کشتی، یان له بهر توده رایه تی مافه کان له دایه رده یک له دایه رده کانی هه ریم یان له وانه و تنه وه دی کولجی یاسا، دوی ودرگرتی پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا یان هاو تاکه ی بو پله دار کردنی که ده فقهه ی له م ماده دده ها توه، حساب ده کرتی.

ماده ی پتتجه م:

ماده دی نۆزده مینی یاساکه پووچه ل ده کرتیه وه، نه مه ی خوارده ده دته جتگای: یه که م: پاریزه ری ناوی له لیسته که دا تۆمار نه کرابی ناشی راویژکاری یاسایی بکات یان بیته وه کیلی غه یرو نیددیعی مافکه لی بکا وه به رده می دادگاکان و لایه نگه لی لی پتتجه وه دا دیفای لی بکات یان نا کوکی به کلابکاته وه، ته نیا نه مه ی خوارده ده نه بی:

۱- نه وانه ی ده عوای سه ربه چاک کردنی کشتوکال و نه حوالی شه خصی و نه حوالی مه ددنیان له دادگاکاندا هه به، بو یان هه به میردیان و خه زووریان و خزمی تا پله ی دوومه میان بکه نه وه کیلی، که سیتکی به پتی (ولایه یان وصایه یان قه مومه یان تولیه) جتگای که سیتکی تر بگرتیه وه، نه ویش نهو مافه ی هه به.

۲- وه زیری پتتجه ددار یان سه ره کی لایه نیک که سه ربه وه زاردهت نییه، بو یان هه به فرمانه ریکی خاوه ن پروانامه ی به کالۆریۆسی یاسا (به شی یاسا) ی خویان له جیاتی خویان دابننن که له مورافه عه ی به رده م دادگاکان و نهو لایه نانه ی که خه سلته تی یاساییان هه به، له م ده عوایانه ی خوارده وه ناماده بین:

ا- لهو ده عوایانه دا که دایه رده یک له دایه رده کانی ده ولته تهره فیک بیت تیداو به ها که له (۲۵۰۰۰) بیست و پتتجه هزار دینار زیاتر نه بیته.

ب- لهو ده عوایانه دا که له نیوان دایه رده کانی ده ولته یان هه ندیکیان له دژی هه ندیکیان ده یکه نه وه، سا به های ده عواکه هه رچه ندی ده بی، بیته.

دووم: لیژنه یه ک بو دابه شکردنی ده عوا حکومه ییه کان، له سی نه ندام پتک ده هتیری یه کتیکیان نوتنه رایه تی وه زارده تی دارایی و نابووری ده کات که نهو وه زارده ته له ناو نهو فرمانه رانه ی خویدا که پروانامه ی به کالۆریۆسی یاساییان هه به دایه ندی و، دوومه میان نوتنه رایه تی سه ندیکای پاریزه ران ده کات که سه ندیکا له ناو پاریزه ره راویژکاره کاندا دایه ندی و، نه ندامی سیتیه نهو دایه رده دایه ندی که وه کاله ته که بو هه ر ده عوایه ک، به جیا، ده کاته وه.

سټیپم: ده‌واگه‌لی دایره‌ره رسمی و نیمچه رسمی‌کان که ددیانه‌وی پاریزه‌ریکی تیدا بکن به‌و‌کیلی خو‌یان مافه‌کانیان بیاریزی، تنها نه‌و لیژنه‌یه دابه‌شیان ده‌کات و، دانانی پاریزه‌ره‌کش به‌پټی گرنگیی ده‌واکه‌و به‌ره‌زامه‌ندی زورینه‌ی نه‌دامانی لیژنه‌که ده‌بیت.

مادده‌ی شه‌شم:

مادده‌ی بیسته‌می یاساکه پو‌چهل ده‌کریته‌و‌ده‌و نه‌می خواره‌ودی له‌ جټیگا دادنه‌ری: بکه‌م: پاریزه‌ر بوی هه‌یه بو‌ پاراستنی خاودن و‌کاله‌ته‌که هه‌ر ریگایه‌کی یاسایی بگریته به‌ر که خو‌ی به‌ شایانی بزانی و، هه‌ر شتیکیش له‌ سکالانامه‌ی ده‌واکه‌ دا بنوسی یان له‌ مورافه‌دا بلټی و‌بنوسی که نیلتیزامی مافی دیفاعی تیدا بی‌ به‌ریس نایی. دو‌ده‌م: پټیسته‌ پاریزه‌ر له‌ لایه‌ن دادگاگان و لایه‌نگه‌لی لی پټچینه‌و‌ده‌ دایه‌ردکانی هه‌ریم و‌ مه‌رجه‌کانی دیکه‌و‌ه‌ ریزی لی بگیری و بایه‌خی شیوا به‌ پله‌و‌پایه‌ی پاریزه‌ری بی بدری. نه‌و لایه‌نانه‌ پټیسته‌ ناسانکاری زروورو نوسولی که بو‌ نه‌نجامدانی پیشه‌که‌ی پټیسته‌ بوی فه‌راهم بکن و ناشی داواکاریه‌ نو‌سراوه‌کانی پشت گوی بخن و، پټیسته‌ له‌ سه‌ریان - دادگاگان و لایه‌نه‌ دادگاییه‌کانی لی ده‌رجی - له‌ ماودی نه‌و په‌ری یه‌ک هه‌فته‌ دا(که له‌ رژی تومارکردن و ودرگرتنی داواکاریه‌ نو‌سراوه‌کانیسه‌و‌ده‌ دست پی ده‌کا) سه‌ری بکن و بیبیره‌و‌ده‌، خو‌ نه‌که‌ر هات و له‌ ماوه‌به‌دا نه‌بردراپه‌وه‌، نه‌و له‌و بارده‌دا پاریزه‌ره‌که پټیسته‌ سه‌ندیکی لی ناگادار بکات.

سټیپم: پټیسته‌ له‌سه‌ر دادگاگان و لایه‌نه‌کانی لی پټچینه‌و‌ده‌ ریگا بدن به‌ پاریزه‌ر، پیش نه‌و‌دی و‌کاله‌ته‌که و‌درگری فایلی ده‌عواو نه‌وراقی لی پټچینه‌و‌ده‌ بخو‌نیتنه‌و‌ده‌ سه‌ری هه‌مرو شتیک بکات که پټوندی به‌و مه‌سه‌له‌یه‌و‌ده‌ هه‌یه که دو‌وی که‌و‌توو. هه‌روه‌ها پټیسته‌یسه‌ له‌سه‌ریان که ریگای بدن لی پټچینه‌و‌دی سه‌ردتاییدا یان له‌ هه‌ر نیجراپه‌کی یاسایی دیکه‌دا ناماده‌ بیت.

چوارده‌م: ناشی کتټیبه‌کانی پاریزه‌رو که‌لوپه‌لی نو‌سینگاکه‌ی ده‌ستی به‌سه‌ر دا بگیری و بفرۆشرټ.

مادده‌ی هه‌و‌ته‌م:

برکه‌ی (چوارده‌م) له‌ مادده‌ی بیست و پټنج هه‌موارده‌کری و به‌م شټیو‌دی خواره‌وده‌ ده‌خو‌نرتنه‌و‌ه‌:

چوارده‌م: پټیسته‌ له‌سه‌ر لایه‌نه‌ ناوبراوه‌کانی برکه‌ (یه‌که‌م) ی سه‌روه‌ ریژه‌ی (۱۰٪) ی مزو‌کرتی راویژکاری پاریزه‌ر دابشکټن و پارده‌که هه‌واله‌ی سه‌ندیکا بکن تا به‌ داهاتی خو‌ی توماری بکات، به‌ مه‌رجی سالی له‌ (۲۵۰) دو‌سه‌دو په‌نجا دینار که‌متر نه‌بیت.

ماددهی هشتم:

ماددهی سی و پینج له یاساکه پووچهل دهرکرتیه وه و نه مهی خواره وهی له جی دادنریت:

یه کهم: دادگا، به بی نه وهی داواشی لی بکری، حوکم ددات به سهر نهو که سه دا که هه موو دعواکه یان به شتیکی دۆراندووو مزوکرتی پاریزه رایه تی نهو هه ندهی که دۆراود بدات به دژده کی، که نه ویش پاریزه ری هه بووه، که سیکیش که له سهر داواکاری خوی دعواکه ی پووچهل کرایته وه، نه ویش (ته نها له رووی مزوکرتی پاریزه رایه تیه وه) حوکمی دۆراو دهیگریته وه.

دوووم: دادگا حوکمی مزوکرتی پاریزه رایه تی به م شتویه ی خواره وه دیار ددکات:

۱- ریزه ی (۱۰٪) ی به های حوکم پی دهرچوو که (المحکوم به) به مه رجی له (۵۰۰۰) پینج هزار دینار نه ترازی.

۲- ریزه ی (۵٪) ی به های به ده لی به مولک کردن به مه رجی له (۳۰۰۰) سی هزار دینار نه ترازی.

۳- له دعواکه لی نه حوالی شه خصی و نهو دعوایانه ش که به هایان دیارنه کراوه و لهو دعوایانه شدا که به مافی مه دهنی بنبرده کرتین، له (۱۰۰) سه د دینار که متر نابی و له (۵۰۰) پینج سه د دیناریش ناترازی.

سپیه م: دادگا بو وکیله کانی دایره کانی ههریم لهو فرمانه رانه ی که به پتی برگی (یه کهم ۲-) ی ماددهی نۆزده ی یاساکه بو مورافه عه دهنی دهرکرتین حوکمی مزوکرتیه کیان بو نه دا که هاو تابی له گهل مزوکرتی نهو پاریزه رایه تیه دا که حوکمی بردنه وهی (کسب) ده عوای بو ددری که ده که ی له برکه (دوووم) ی سه ره ودا ها تووه، ته اووی مزوکرتیه که ش (کامل الاتعاب) که حوکمه که ی پی دهرچوو به م شتویه ی خواره وه دابه ش دهرکرت:

۱- (۳۰٪) ی بو نهو فرمانه ره یه که له دعواکه دا مورافه عه ی کردوو ه.

۲- (۲۰٪) ی بو کارمه ندانی دایره یاسایه کان یان به شی یاسایی له وانه ی که پروانامه ی به کالتوریوسی یاسا یان هاو ته که یان هه یه.

۳- باقیمه نی مزوکرتیه که به داها تی گه نجینه (خزینة) ی ههریم تو مارده کرت.

ماددهی نۆیه م:

برگی (یه کهم) ی ماددهی سی و نو له یاساکه هه موارده کری و به م شتویه ی خواره وه ده خوتیرتیه وه:

یه کهم: پاریزه ری بو ی هه یه که له گهل به وه کیل دانره که یدا (موکله) له سهر گرتیه سستیکی نووسراو پیک بیت که له لایهن سه ندیکاوه ته سدیق دهرکرت به رامبه ر به ره سمیتیکی دیارکراو که (۲۵) بیست و پینج دیناره، ددریت به سه ندیکا.

ماددهی دهیم:

برگه‌ی (یه‌که‌م) ی ماددهی چل وههشتی یاساکه هه‌موارده‌کری و به‌م شتیه‌یهی خواره‌وه ده‌خوبتریتته‌وه:

یه‌که‌م: ده‌سته‌ی گشتی هه‌ر سێ سال جارێک (که له رۆژی هه‌لبژاردنی نه‌نجومه‌نه‌وه ده‌ست پێ ده‌کا) کو‌ده‌بیتته‌وه.

ماددهی یازده:

ماددهی هه‌فتا و نۆی یاساکه یووچه‌ل ده‌کریتته‌وه و نه‌مه‌ی خواره‌وه‌ی له‌جێ داده‌نری:

یه‌که‌م: وه‌زیری دارایی و نا‌بووری، له‌چوارچێوه‌ی ده‌قه‌کانی نه‌م یاسایه‌دا، رێنمایی بو دیارکردنی مزوکریتی پارێزه‌رایه‌تی ده‌رده‌چوینی بو نه‌و ده‌عوایانه‌ی که دایه‌ره‌یه‌ک له دایه‌ره‌کانی هه‌ریم ده‌بیتته‌وه ته‌ره‌فیک تیتیدا.

دووهم: نه‌نجومه‌نی سه‌ندیکا بو هه‌به رێنمایی پتویست بو سانا کردنی به‌رکارخستنی حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه‌ ده‌ره‌یه‌تی.

ماددهی دوازده:

پتویسته وه‌زیره‌ په‌یوه‌ندیده‌اره‌کان حوکمه‌کانی نه‌م یاسایه‌ بخه‌نه به‌رکار.

ماددهی سیازده:

نه‌م یاسایه له رۆژی بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی له (وه‌قایعی کوردستان) دا، ده‌خریتته به‌رکار.

د. رۆژ نوری شاوه‌یس
سه‌رۆکی نه‌نجومه‌نی نیشتمانیی
کوردستانی - عێراق